Број 171. У Новом Саду, у четвртак 3. августа 1900. Год. XXXV.

„Застава“ излази: сваки дан осим понедељника и дана за свецем

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

„Браник“ о Србији.

Догодила се многа зла, што су људи говорили, кад су требали да ћуте. Али су се догодила много већа зла, што су људи ћутали, кад су требали да говоре. Зло, које је дошло са „језика“ и одвише је описано, али зло које је дошло од ћутања, није канда још нико описао као што треба. Има кад ћутање може да буде издајство; има кад ћутање може да — убије.

„Браник“ је ћутао... Ћутао је онда, кад су Србији пуцала ребра. Ћутао и по читав месец дана, као да су му језик ишчупали.

Још није свима јасно, шта је хтела у Србији да постигне влада др. Владана. Но она је доказала, да у Србији под српском владом може да буде горе стање у земљи, но што би било ма под којом страном владом. И дође већ до тога, да народ у Србији поче да стиче уверење, како ма шта било, горе не може бити.

Да ли се то хтело?

Да ли се хтело да народ остане миран, хладан, равнодушан, кад се догоди оно што се спремало? На то је излазило. Па онда она пометња, која беше настала у народу о ономе, о чему не може да буде ни сенке сумње. Сумња о томе: ко је управо краљ у земљи? Неприродан и нелегалан положај раскраља Милана изазивао је безусловно ту сумњу и пометњу.

„Браник“ је ћутао. Они који беху подаље, мислили су, да га је оно несретно стање у Србији толико потресло, е је од силног душевног потреса — онемио.

Но није било баш тако. Он беше само обукао рукавице. И чинило му се: ако ми будемо толико „пањкали и заповетали“, шта ли ће тек други?

Тада се догоди обрт. А услед тога обрта свалио се многи камен са груди Србије, па и онај најтежи.

„.. Једна земља, а два господара!

Краљевати оба не можемо...“

И гле! „Браник“ је проговорио. Је ли му тај други душевни потрес повратио говор, што га је био изгубио, због оног несретног стања у Србији?

Не, не! Него је нашао за потребно, да према овом промењеном стању свуче рукавице... Та за бога, није ни то право, да ми баш ћутећки подносимо — све.

Не велимо, да је у Србији поцурило млеко из камена Шта више, може да буде и крупних замерака. Тек је помало почела да светлуца нада — можда последња. Још дркће рука, која треба да изведе Србију из мрака. Још није ни речено све, а шта ли је све могло да се учини и шта ли тек треба да се учини?! Ми смо говорили о томе.

Међутим говори и „Браник“. Говори без рукавица. И цепа сламку на четворо... И баш ништа крупније, јер он то крупније не ће да види, но сламку.

Сад се сетио да пише о синовљевом поштовању... Сад му је криво, што је нешто урађено иза леђа раскраља Милана. Та по тој теорији нико не би могао да буде прави краљ, док су му родитељи живи.

И онда: „Док се једни пуштају, дотле се стварају нови незадовољници.“ Ах! Генчићи и Ђукнићи и Пере Тодоровићи и Владани су незадовољни! Према томе треба уређивати Србију, да Генчићи и Ђукнићи и Бадемлићи и Владани буду задовољни. Нек буду сити и вуци. Врло лепо! Али шта је онда са стадом?!

Кад ће већ једаред да се пита о Србији, а не о Генчићима? Кад ће да се пита о задовољству народа, а не о појединцима и кад ћемо већ једном да пођемо са гледишта: држава више свега!?

Ох, ти незадовољници! Неко може да буде незадовољан, што није генерал или министар, и то им је незадовољство разумљиво, а други да је задовољан, што труне у тамници.

Ми би били веома задовољни, кад би „Браник“ развио своју теорију, како да се угоди и народу и — Бадемлићима? То би бар било нешто, што до данас није покушао ни — Пера Тодоровић, а он је баш покушавао већ — свашта.

Румунија и Бугарска.

Између Румуније и Бугарске дошло је до озбиљнијих несугласица, а како изгледа може доћи до врло озбиљна сукоба. Ствар се тиче бугарско-мађедонског револуционарног комитета. Као што је познато, румунска је влада управила озбиљну ноту на бугарску владу да стане већ једном за врат мађедонском комитету.

Повода томе дало је најновије убиство професора Михајљана у Букурешту. Није ово прво убиство, што га је извршио мађедонски комитет, и није се румунска влада сада први пут обратила на бугарску владу, да убиствима и насиљу овог комитета стане на пут. И Лаховари, министар спољних послова у последњем румунском кабинету, обратио се због тога на бугарску владу. И по жељи тадање румунске владе потпомогле су га биле у томе Немачка, Аустрија и Италија. Но бугарска влада одговорила би увек, да не постоји никакав мађедонски комитет, и ако се при истрагама више пута и јасно испоставило, да тај револуционарни комитет доиста постоји и да стоји шта више у свези и са члановима бугарске владе.

Па то се доказало и сада истрагом против Думитрова, убице професора Михајљана. Румунска влада предузела је најстрожију истрагу и када је Думитров признао, да је убио Михајљана по налогу председника мађедонског комитета, она је позатварала многе бугарске поданике у Румунији, па међу њима и две женске, које су имале велик положај и углед у друштву. Међу позатвараним је и бугарски новинар Кацаков и при преметачини у његову дому нашли су једно писмо упућено на министра унутарњих послова Писмо ово јако компромитира бугарског министра, јер у њему тражи Кацаков отворено од министра, да заштити све бугарске револуционаре у Букурешту, против којих је румунска влада отпочела читаву хајку. На одлучну најновију ноту румунске владе одговорио је Иванчов, бугарски министар спољних послова, да бугарска влада не може предузети ништа против реченог комитета, до год јој румунска влада не пошље односне списе о резултатима истраге. Ово је први случај, да бугарска влада признаје, да мађедонски комитет доиста постоји.

Но румунска влада, која је озбиљно одлучила, да једном за свагда стане мађедонском комитету ногом за врат, бар на њеном земљишту, одговорила је бугарској влади, нека ова прво докаже делом, да ће доиста предузети кораке против тог комитета, па ће јој онда послати и списе о резултатима у

ПОДЛИСТАК.

ПРОРОШТВО.

Енглеска новела.

Кава се пушила у шољама, а дим из наших цигара ширио се по соби и испуњавао је оним пријатним мирисом, што нас тако мами на поверљиво ћеретање.

Млада домаћица устаде од стола с осмехом на устима и рече своме мужу:

— Тако, Гастоне, ја ћу сад да вас оставим обојицу на само; после тако дугог растанка имаће пријатељи много што-шта да причају један другом — и ја не ћу да сметам. И са шаљивим осмехом додаде окренувши се мени:

— А ви, душмани брака и женских, немојте да уништите плодове мог културног рада на вашем пријатељу.

— Но, ти мора да си ме лепо описао — рекох ја као изненађено. Дабогме, кад се лонција каква поправи, онда је он најревноснији проповедник сваке врлине и најстрожији судија. И ко би се томе од тебе надао! Али збиља, драги Гастоне, ти ми још никад ниси испричао свој љубавни роман. Не можеш ни замислити, како сам се запањио од чуда, кад сам у Лондону једног дана добио карту:

Gaston de Fournaíllis
Vrette de Mont d' Joly
заручници.

Признајем, да сам се прво љутио на тебе. Нисам никад ни мислио, да ћеш изневерити своја начела, која си с поносом исповедао и да ћеш противно њима учинити оно, о чему си толико пута и сам збијао добру и рђаву шалу Бејах приморан да верујем, е си подлегао каквој мађији, и доиста, данас, кад видех и познах твоју дражесну жену, о томе сам потпуно уверен, и ево ти драговољно праштам за учињени грех, али само под условом да ми испричаш, како си ти од »неверног Савла« могао да постанеш »верни Павле«.

— Врло радо, драги пријатељу. За љубав признања, што си га мало час изрекао о мом укусу, хоћу да ти задовољим радозналост и најзад, ако то и не беше роман, беше за цело мала весела игра.

Ја сам се упознао са својом женом у кући њезина ујака, барона Џонвиља и одма ми се свидела, али, разуме се, без икаквих злих намера. У сватовима њезине рођаке Бланке, био сам њен удварач и благосиљао сам удес, што ми је доделио, да цело вече будем уз њу. Тада ми освоји срце моја садашња жена за увек.

Беше дражеснија но икад и сватовски ручак покрај ње прође ми у часу. После ручка, делила је невеста девојкама цвеће и говорила им, како жели, да их скоро види као невесте. Кад је моја женица узела своју гранчицу мирте, рекох јој: — Каква штета, што се и ми, господари природе, не обзиремо на такве амајлије и не уважавамо их.

Моја женица се тада насмеја и рече:

— О, ја бих вам могла једну врло поуздану открити. Али она утиче само на људе, који је добровољно примају и који су готови, да испуне све услове чаролије.

— Да нисам и без тога готов, да све учиним, што је потребно, да би се дошло до те чаролије, то би ме на то натерала радозналост, што је пробудисте у мени ви госпођице. Само вас молим, да ми ту амајлију дате из своје руке. Будите мој усуд!

— Па добро. Ја ћу да вас посветим у појединости тог чудноватог пророчитша. Дакле чујте! Оракул ће да каже сваком, који га пита, име његове будуће жене...

— О, ја знам добро, кога ћу узети за жену. Мени доиста не треба више оракул, који ће ми казати прво име моје будуће жене.

— Она, коју мислимо узети, није увек она, којом се некад доиста оженио — рече она кратко и одлучно.

Ја узданух мило.

— Дакле на посао! — рече она. Узмите комадић колача, од којег је загризла невеста, па ми дајте вашу једну карту и оловку. Ја ћу карту исећи на седам комадића и на шест ћу написати по једно женско име Седма ће бити празна Те комадиће в онај комад ко-

истрази против убиства професора Михајљана. Бугарска влада може доказати своју искрену намеру најбоље тиме, ако судски прогони озбиљно мађедонски комитет због једног већ посве доказаног насилног дела његова, а то је: што је мађедонски комитет разним најсвирепијим претњама силом извудио од румунских поданика у Софији 300.000 франака. Ово је учињено на бугарском земљишту, па бугарска влада ипак није предузела против тога још ништа, и ако је већ доста времена прошло и ако нема никаква разлога, да ту ствар протеже. Румунска влада је и опет нагласила у својој ноти, да не ће попустити и да ће све учинити, да добије прво потпуну задовољштину, а друго да учини краја једном за свагда убиствима тог злочиначког мађедонског комитета, она не ће штедети ни бугарску владу и изнеће све списе, који ће јасно доказати, ко стоји за леђи том комитету. Румунска штампа и румунско јавно мњење отворено и једнодушно одобравају овај одлучан корак своје владе, а тврди се још, да ће се румунска влада и опет обратити на заинтересоване државе, да је потпомогну у томе.

Са највећом радозналошћу и запетошћу очекује се, шта ће одговорити и радити бугарска влада, јер нема сумње, да ће јој врло тешко бити, да стане за врат овом комитету, који се тако осилио и кога су до сад и чланови саме бугарске владе потпомагали, а још ће јој теже бити, да га и сад узме у заштиту, кад се тако јасно доказала убиства и насиља његова.

Догађаји у Србији.

Место награде — казна. Генерал у пензији, Стеван Пантелић имао је по нарочитој дозволи краљевој право, да носи генералску униформу. (У Србији то иначе није сваком официру у пензији дозвољено) Сад је генералу Пантелићу одузето то право. И то се мора сматрати као казна. А та је казна постигла генерала Пантелића због оне познате здравице, коју је здравио у име официрског кора бајаги: краљу Александру и краљици Драги.

Искрено признајемо, да после те здравице нисмо очекивали, да ће г. Пантелићу бити одузето икакво право. Напротив смо очекивали, да ће бити награда бар орденом. Јер он је показао нешто, (показао је куда нагињу неки), а то је много боље кад се зна, но кад се не зна.

Исто је тако и са Пером Тодоровићем. Његов чланак у „Малим Новинама“, у коме прети, злата вреди. Ни највећи пријатељ народа у Србији не би био у стању, да напише искреније речи, но што он написа у том чланку: — „Треба припазити, да не морамо опет поново почињати извесну игру, али под **много тежим околностима.**“ И: „неки су канда заборавили на стечено искуство. **Што је било, опет може бити.**“

Заиста треба припазити, и то јако припазити. И никада не заспати и учинити све, да се она „извесна игра не почне под много тежим околностима.“ И када ће онај, који је први пут извео ту игру имати још сигурнија леђа, јелте?

Орден Пери Тодоровићу и орден генералу Стевану Пантелићу! Јер отворене речи тих људи, сачуваће понајпре Србију од свију несрећа, које јој неки спремају.

*

Помиловање. Пишу нам из Београда: „Сутра, 2. августа је рођен-дан краља Александра, и то 24. рођен-дан. Како сам извештен, ни тога дана не ће бити докончано „поступно помиловање“. Не може се, јер шта би казала Европа? Боже мој, а шта је све говорила Европа, кад су ти људи позатварани?! Па ко се осврнуо на то? — Па кад би данас узмимо случај и био у „Европи“ други ветар, што није, зар да се осврћемо на то?!

Међутим ускоро се очекује дан, кад ће Европа казати оно исто, што би и данас казала, а помиловање ће се ипак догодити. Ово би требало скинути што пре с дневног реда не само из еминентно правних и човечнаских разлога, него чак и из политичких разлога. То је једна отворена рана, која даје повода сваковрсним интригама, а уз то помућује положај.

Ова постепеност је свакојако велика концесија старој владавини.

Рат између Кине и удружених сила.

Како најновије вести хоће да знају, удружена војска се већ јако примакла Пекингу, и по некима је само још 20 миља удаљена од њега. Но и посланици дошли су до ижице те један за другим јавише, како им је понестало и ране и џебане и само се неколико дана могу држати. Потврђује се вест да је Ли-Хунг-Чанга доиста опуномоћила пекиншка влада, да поведе са силама преговоре о миру и како веле Ли Хунг-Чанг ће због тога доћи ово дана у Европу. Међу тим кинеска влада живо прикупља своју војску између Тијенчина и Пекинга. Подкраљеви су добили налог да своју војску што брже шаљу у Пекинг, и како најновије вести јављају око Пекинга већ је искупљена јака кинеска војска.

Из Шангхаја јављају ову врло особену вест: Енглеска влада позајмила кинеском подкраљу Хучанка 75.000 фунти штерлинга по $4^1/_2$ процента. По себи се разуме, да је она вест свугде изазвала велико огорчење. Сад се види колико је грамзиву и халапљиву Енглезу стало за маленим народом, и да му је добар интерес милији и од живота посланика и крвопролића у Кини. Јер је готово смешно поверовати, да ће Хучански подкраљ на друго што употребити новац, а не на оружање своје војске, која треба да протера странце из своје државе.

Новије вести неговоре ништа о томе, да ли је Гирс руски посланик у Пекингу, са својим особљем и тамошњом руском војском доиста напустио Пекинг.

Најновије вести гласе:

Лондон. Из Шангхаја јављају „Дељи Експресу“ да је удружена војска прошле суботе само 10 миља била удаљена од Пекинга.

Лондон. Из Тонкинга јављају: 8000 кинеских војника црне заставе отишло је прошле недеље за Пекинг. — Чунг-Сун-Тепг, јименски подкраљ, заповедио је војсци од 10.000 војника, да одмах иде према Пекингу.

Лондон. Из Шангхаја јављају: Чунг-Кинг-Ту подкраљ Сечвана добио је налог из Пекинга, да примора све странце, да без оклевања напусте целу провинцију.

Лондон. Из Кентона јављају преко Хонконга, да је енглески конзул Шкот добио шифровану депешу од Макдоналда, која гласи: Наше је стање очајно. За 10 дана нећемо имати више хране. Кинези су нам понудили, да нас отпрате у Тијенчин. Но, ми смо одбили.

Шангхај. Овдашњи кинески магазин барута експлодирао је. Још није утврђено, колика је штета. И ако странци нису имали приступа у њега, влада ипак страх, да ће Кинези због тога напасти на странце.

Брисел. Брзојав из Шангхаја потврђује, да Ли-Хунг-Чанг смера да путује у Европу, како би ту отпочео преговоре о миру.

Говор цара Виљема.

Берлин. Цар је и опет говорио војницима.Ословио је нове чете, које су се кренуле за Кину У томе своме говору, рекао је у кратко ово: „Посланици су за дуги низ година слабо ценили и омало важавали су животну снагу Кинеза, и они су узрок овој срамоти, која је пала на нас. Немојте мировати све дотле, докле непријатељ размрскане утробе на колени не вапије за милост. А да би знали, шта да одговорите страним официрима, ако би вас запитали о мојој политици, то ћу вам ево рећи: Да се устанак угуши, коловође екземпларно да се казне, да се поврати стање које је било пре (status quo ante) да се наименује јака влада, која би нам могла и писмене гаранције пружити да се овакове приликe неће више повратити. Одлучно сам противан подели велике кинеске државе, јер по моме уверењу, на ово се не може мислити, пошто би то довело до судбоносних заплета. Немојте да потцењујете непријатеља, јер је кинески војник добар војник и сматрајте да имате посла са непријатељем себи равним. А нарочито вас опомињем (официре) да не цепате своју снагу и угледате се у томе на Сејмура. У опћењу са осталим официрима пада сваки политички осећај. Био он Енглез или Рус, Јапанац или Француз, ми се сви заједно боримо против једног истог непријатеља у одбрану цивилизације а нарочито наше вере. Створите поштовање и част немачком имену и немачкој застави. И сада, господо, сретан вам пут!“

Рат између Енглеске и Транзвала.

Председник Кригер и транзвалска влада пренели су престоницу Транзвала у Борбетон, камо је отишао већ Кригер.

Преко Лондона јављају из Крадока, да се енглески генерал Карингтон морао повући из Церуста, но да је тамо најпре спалио сав прибор. Многи бегунци стигли су у Врибург, где влада општи страх, да ће Бури сваког часа напасти и сам Врибург. —

Из Лоренцо Маркеза јављају преко Лондона, да су се Бури кренули из Махадорна и силом заузели Ватервалондер Одакле се живо спремају напред. Раштркана енглеска војска махом се повлачи и не може да одоле нападајима бурских чета.

Изјава.

Пошто смо ми доле потписати тек сада дознали, да се у захтјевима Али Фехми ефендије Џабића мостарског муфтије, не налази ништа,

---

лача морате метнути под узглавницу, па сваког јутра, чим се пробудите, извадити по један комадић. Последњи. . .

— Разумем, последњи ваља да је први за мене. Али шта ту да се ради? Не могу да се сетим шест имена. Једно име је тако урезано у срцу моме, да. . .

— О, то ћу већ ја удесити, прекиде ме она, јер оракул ће само онда показати шта уме, ако су цедуље исписане непартајичном руком

— Тако, рекох ја полугласно и тужно погледах у своју дражесну сусетку, која се баш намештала, да испуни прву цедуљу.

— На седмој цедуљи, дакле, биће име ваше будуће женице — рече она свечано. Остане ли празна цедуља на послетку, онда значи, да сте осуђени, да у самоћи проведете свој век А сад још један услов, ако хоћете, да буде успеха. Сваку цедуљу ваља негледуш да подерете, па само последњу да прочитате — иначе не ће бити ништа од свега.

— Та то су веома строги услови, госпођице, шалио сам се ја. Зар не мислите, да би за човека било врло занимљиво, кад би видео, кога се све срећно ратосиљао.

— То може бити, одговори она у смеху, али ја вам не могу помоћи. Ви морате испунити те — »веома строге услове«, иначе све је узалуд.

— Па добро, рекох ја, ја ћу да слушам, али само под тим условом, да ви и своје име напишете на једну од тих цедуља.

— Доиста? — рече она неодлучно.

— Молим вас! И ако је међу тим већ наступио био мрак, мора да је видела нешто у мојим очима, што ју је побудило, да испуни моју жељу.

— Па нек вам буде, рече она поруменивши и стрпа чаробне цедуљице и онај комадић колача у једну куверту.

Узех куверту и испуних све услове. Ко ће да опише моју велику радост, кад сам развио седму цедуљицу, и угледао на њој име своје женице. На мах уседох на коња и у трку одјаших кући њенога ујака. Пријавих јој се и показах, кад је ушла у собу, цедуљицу триумфујући: — Ваше име, викнух, избацио је оракул! О, остварите ово пророштво! Будите ми жена!

Она поруменивши, паде ми на груди и поста моја вереница, а затим и мила женица.

Често се сећам ове чаролије. Једног дана признадох јој, да бих рекао, да сам извукао као последњу цедуљу с њеним именом и онда, све да је оракул друкчије био пророковао.

— О, тешко да би оракул друкчије рекао — рече моја женица

— Па, лудице једна, зар ти тако чврсто верујеш у такве случајности? Зар да је онај комадић колача невестина доиста моћан и силан?

— Не — рече мала враголанка. Али ни једна цедуља не беше празна. На свакој беше написано — моје име.

Превео: З. В.

што би се Курани Азиму Шаму и његовим установама противило, то и ми уз њега (т. ј. Цабића) пристајемо, а своје прве потписе са лажне и противисламске изјаве опозивамо.

У Тешњу 13 августа 1900.

Суљага Еминагић,
велепосједник.
Хамза Мешић,
трговац.

Вести из места и са стране.

Позив на претплату. 1. августа о. г. отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 40 пот.

Уједно учтиво умољавамо наше пошт. претплатнике, којима је крајем јула истекла претплата, да изволе исту за времена, за месец август обновити, како не би у шиљању листа до прекидања дошло.

Администрација „Заставе“.

Краљев рођен-дан. Поводом рођен-дана и прославе 70-годишњице од рођења краља Франца Јосифа I. одржаће се у новосадској српс. православној саборној цркви свечано благодарење у суботу дана 5. (18.) августа тачно у 10 сахати пре подне, које ће благодарење одслужити бачки епископ Митрофан Шевић са свима месним свештеницима.

Забава гимназијске омладине у Сентомашу. Гимназијска омладина у Сентомашу приређује на Преображење господње 6. (19.) августа уз пријатељско суделовање госпођица: Јелице В. Каћанске, Олге Бајићеве и г. г. Емила Поповића-Пецује, правника и Саве Станкова, свршена матуранта концерат с игранком, у башти Паје Јанковића. Програм: 1. а) „Лем Едим, од Ст. Мокрањца; б) „Салавеј“, од Алабјева, пева Милан Ј. Туторов, прати га на гласовиру Емил Поповић-Пецијa. 2. „Гусларева смрт“, од Змаја Јована Јовановића, декламује Светозар Ћирић. 3. „Мирјано“, од Ст. Мокрањца, бас-соло, пева г. Сава Станков, прати га на гласовиру Емил Поповић. 4. „Укор“, од И. Бајића, свира на гласовиру гђица Олга Бајићева. 5. „Ој ружо мила“, од И. Бајића, певају гђца Јелица В. Каћанска и Милан Ј. Туторов. 6. „Језерце“, од М. Топаловића, певају С. Станков, Милан Ј. Туторов, Милан М. Рунић и Ст. Јанковић. 7. „Пјесња јамшчика“ од Лазарева, пева Милан Ј. Туторов, прати га на гласовиру Емил Поповић. — За тим игранка.

Лажни новци. Јављају из сремске Митровице, да је жандармерији пошло за руком, да на делу ухвати чету, која прави лажне новце. Пре три месеца снашли су се у славонском селу Зараку њих шест људи, који припадају разним народностима: Антоније Стерио, Тома Вите, Тодор Бернастун, Лаза Сивчев, Антон Шмид и Антон Вилабацка. Они су се издавали за вајаре. Имали су веза на све стране. Шиљали су сандучиће у Румунију, Италију, Пруску, па и Америку. Свако је држао, да су у тим сандучићима статуе од гипса. И биле су. Али је у шупљини тих статуа било пупо лажних новаца. Ова је чета правила великом вештином новце страних држава и под копреном вајарских послова слала их је својим другарима у иностранство, да их протуре у свет. Случајно им се ушло у траг. Кад се товарили сандуци у Фијуми, једно се сандуче распукне и људи хтедоше оно из сандучета да преруче у друго, цело сандуче. А кад су боље загледали у оне размрскане статуе од гипса, нађоше у шупљини пуно талијанских новаца, лира. Ово одма пријаве полицији. Фијуманска полиција пријави то митровачкој жандармерији и ова ноћу опколи кућу, у којој су баш варалице радиле. Они су се необично изненадили, кад су жандари рупили у кућу. Четворица од њих утекну, а шесторицу, међу њима и коловођу Стерија, ухвате и предаду суду.

Беседа у Вуковару. Вуковарско српско певачко друштво „Јавор“ приређује у славу 70-годишњице краља Фрање Јосифа I. беседу са игранком у суботу 5. (18.) августа 1900. год. у позоришној дворани „Гранд Хотела“. Зборовима равна друштвени ликовођа, госп. А. Сејкора. Распоред: 1. Ј. А. Хајден: „Царска химна“, пева мешовити збор. 2. Ф. Базин — К. Вендл: „Повратак морнара“, пева мешовити збор. 3. Ј. Це: „Она спава“, четворопев, певају гг. Васа Стјепановић, Светозар Васиљевић, Никола Јовановић и Војин Петровић. 4. Др. Ант. Дворжак: „Остављен“, пева мешовити збор. 5. Јулка пл. Рогулић: а) „Кад ме твоје...“. б) „Љуби мене љубованко“, тенор соло уз пратњу хармонијума, пева госп. Васа Стјепановић. 6. М. Топаловић: „Ој облаци“, пева мешовити збор. Затим: Игранка.

Два необична покрета. „Српском Веснику“ пишу из Цариграда између осталог: Свет се мења! Људска друштва личе на људске организме. Живе и једни и други, док не угину, па их замену нови облици живота. Данас то бива брже, но у стара времена, кад се није знало за телеграфе, железнице, острагуше. Људска свест лакше се буди, а с њом верска и племенска. Отуда настају не само покрети, којима се свет могао надати, већ и они, које није ишчекивао још за дуго и дуго. Кад ово велимо, имамо на уму два најновија, неочекивана покрета, и то: у Паризу конгрес представника црначке расе, а у турској Африци и једном делу турске Азије покрет међу Туркињама. Црнци хоће да докажу, да је њихова раса способна и достојна за живот и цивилизацију, а Туркиње да и оне хоће да раде на верским и патриотским пословима. Кад су чуле, да је падиша приложио своју месечну плату од 50.000 златних лира за грађење железнице од Хеџаса у Меку и позвао мухамеданце на прилагање, мухамеданке у Адену устадоше на посао. Пред њима је жена и шћер аденског валије. Скидоше јашмаке с главе, саставише женски одбор за скупљање прилога и својим радом оживеше читав вилајет. Валија је, као мудар човек, одобрио поступак своје жене и шћери, и ово је, може бити, први случај, да Туркиње улазе јавно и отворено у јавне послове, а изабрале су баш такав рад, за који ће им се свако поклонити. Ово је сасвим нова појава и нов покрет у исламском свету, па опет није ником зазоран. У Цариграду има много учених Туркиња, има књижевница, и њима је овај покрет добро дошао. И сами мухамеданци старога кова виде у овоме велико знамење времена и говоре: исламска је ствар на добром путу, кад и наше женскиње почињу рђити. — На овоме примеру, што нам га пружају Туркиње, могли би се многом чему научити и ми „Бељци“ и наше лепотице, што су научиле седети код куће и читати забавне ствари.

Судар возова код Рима. Редовно се догађају судари возова и о том се пише, али никако да се једанпут погоди мера, да се овако што не може догодити. Ова два воза, што су се сукобила близу Рима, ишла су један за другим. Први је морао застати, што му се бремза покварила, а други, брзи воз ишао је за њим после десет минута и ударио се. Крајња кола су размрскана. Колико се знаде, има 14 мртвих и око 40 рањених, међу овима 15 тешко рањених. Под разореним колима, држи се, да ће бити мртвих путника. Неке од мртвих не могу да познаду, те су их фотографисали, па ће их укопати. Рањен је, пребијена је кост у ноге, генералу Буфипу, отправнику белгиских послова. У возу је био и велики кнез руски, Петар са кнегињом Милицом, ћерком кнеза Николе. Они су остали неповређени и вратили су се у Рим. Тако исто остао је неповређен и турски посланик Насир паша.

Јуначка старица. Ономадне се у Лизингу код Беча млада жена шетала са својој ћерчицом и суседовим мушким дететом од 3 године поред рибњака, који је дубок 8 метара. Уједанпут падне мушко дете у рибњак. Жена скочи одмах за дететом да га спасе, али и једно и друго потону. Ту се десила Јелисавета Хинтенаус, старица од 71 године, која одважно скочи у воду и с великом муком и с опасношћу живота спасе и дете и девојку.

Гостионичарева обавеза. Ових дана суд у Аустрији решио је ствар, која је врло важна по гостионичаре и по њихове госте. Трговац један преноћио у једном хотелу и ту ноћ украдоше му из собе ствари за 112 круна. Он тужи гостионичара за накнаду. Први суд осуди гостионичара, пошто примање путникових ствари у гостионицу начињен је ћутке између гостионичара и путника уговор о причувању, а крађа не спада у оне неотклоњиве случајеве, који би разрешавали од дужности јамчења. Апелациони суд пресуди према жалби гостионичаревој и одбије тужиоца, пошто уговор за причување између гостионичара и госта само онда постоји, када су ствари предате гостионичару или његовим служитељима, када су дакле ствари прешле из државине госта у државину гостионичара; ствари пак, које су украдене из гостионичке собе, украдене су из личне државине тужиочеве. Врховни суд потврдио је пресуду првога суда, пошто на гостионичару лежи безусловна дужност јамчења. У разлозима се каже, да се госту не може као кривица уписати, ако је своје ствари оставио отворене у гостионичаревој соби; јер путник има права претпостављати савесно извршење тих дужности, које на сваком гостионичару леже у погледу на путнике и њихове ствари.

Родила наказу. Панчевачки „Грађанин“ доноси ову вест: Милка, супруга овдашњега горњоварошког имућнога ратара Алексе Филиповића, у прошли уторак родила је женско дете, које изгледа као права наказа. Дете је женско, глава му је као у пса, очи су му на врх главе, и то врло велике и страшне, руке и прсти су му сасвим рутаве, као у правога мајмуна. Страшно га је било погледати. Бог се смиловао, и оно је у четвртак пред вече умрло.

Стари рукопис. За париску народну библиотеку набављен је недавно грчки рукопис еванђеља од Матеја који је написан златним унцијалним писменима на пергаменту. Рукопис се састоји од 43 велика листа, те садржи до трећину еванђеља, па је по свој прилици најстарији рукопис са златним писменима. Најгласовитији рукописи на пергаменту, генеза у Бечу и еванђеље у Росану у Италији писани су сребрним словима. На оно пет листова рукописа исликано је малим сличицама, од којих су тамо четири добро одржане, а приказују: Иродијада и усековање св. Јована, пет хлебова, слепце јерихонске и осушену смокву. Предстојник рукописног одељења народне библиотеке, Осмонт, држи, да рукопис потиче из последњих година Јустинијанове владе.

Најстарија жена у Србији. У Свилајнцу живи баба Арнаутка, која је рођена 1. августа 1780. год. у Призрену. 1801. год. убила је једнога Арнаутина, што је хтео да јој обешчасти снаху. Због овога убиства пребегла је у Србију и настанила се као девојка у Свилајнцу, где се у 35. години удала. Имала је 4 сина, 3 су јој умрла, а четврти јој је још жив и има 72 год., али је целога века био пуки сиромашак. Има већ четрдесет година, како баба Арнаутка живи од просјачког штапа. И ако је сирота баба зашла у тако дубоку старост, и ако преко 40 година живи од прошње, ипак још није клонула. Вид је и ноге још доста добро служе. Ово је, можда, најдужи човечји живот, кад се узме да је проживљен у највећој беди и невољи.

О драгоценостима владалаца. Париски лист „Cri de Paris“ доноси ове занимљиве податке: Цар Виљем II. никад се не одвоји од једне мале златне гривне, коју носи испод маншетне. — Руски цар Никола II. има сахат, који је стао 4000 рубаља. — Краљица Викторија воли да намеће на се много разних накита. Она има један златан кољe украшен бисером, који је тежак више од једног килограма. — Холандска млада краљица Вилхелмина не милује наките. — Краљица шпанска по шест пута на дан мења прстење, а има на некаква 274 прстена. — Покојни Умберто носио је мали ланчић од платине. — Краљ Леополд белгиски има богату збирку старих сатова. Један од тих сатова, који беше злосрећне Марије Антоанете, има неоцењиву вредност. — Султан носи кошуљу, откану од сува злата и сребра. Његови су прсти претрпани прстењем сваког кроја и облика. — Принц Уелски (енглески наследник престола) има на левој руци дијамант. — Папа, покрај све своје дубоке старости још се веома много дичи својим лепим рукама и носи на левој руци само један једини safир.

Сеоба мишева. Било је ноћу 27. октобра прошле године, кад четири пастира у Феричанцима, лежећи код коња у ливади, зачују силну мишју цику. Устану да виде шта је, те опазе уз јасну ноћ, да се мноштво мишева у дугом низу сели правцем на запад. Исти пастири рекоше, да су видели исту појаву поново и ноћу од 1. на 2. децембар пр. г. Бокшићки пак коњари приопћише, да су гледали ноћу такву сеобу после Свих светих више пута. Та је мишја пруга могла бити дуга до 50 метара, а широка 20 метара, како је један од њих уверавао, те су се тако држали на окупу, да су у ватру сртали, а видело се и на лицу места много опржених мишева, који, напредујући својим правцем, не хтедоше да обиђу ватру. Сваки пут се нашло и необично много сова, следећих уз те мишје сеобе, ваљда да се почасте обилним пленом. Уз такове сеобе мишева није чудо, што се и по феричанским пољима наједном појавило толико мишева, да их је могао један дечак идући за плугом, у један дан убити преко 200. Рупа има толико, да је сва земља подривена, а кад по њој ходаш, пропадају ти ноге, као да ходаш по самом песку.

Муж јој није код куће. У Сиску се догодио овај случај: Путник бечке трговачке фирме, Мориц Браун дошао је у кућу Феликса Писторе и понуди му жени машину за шивење да је купи. Жена се изговарала, да је не може купити, јер јој муж није код куће. Кад је Чива чуо, да муж није код куће, хтеде задовољити својој ниској пожуди, те нападе на жену. На вику дође пријатељ Писторин, Ђорђе Спертић, који се баш поред куће шетао. Уђе унутра и ухвати нападача, а жену пошље по мужа. Кад је муж стигао, свежу Морица и одведу га у кошару, те га стану бити по глави и леђи, док није пао под ударцима. Затим га однесу и баце у јендек, где су га сутра дан нашли мртва.

Нервозна главобоља. У једном берлинском листу саопштава једна госпа, како се опростила нервозне главобоље. Употребљавала је само млеко, суху земичку и много кретање у свежем ваздуху. По године живела је само од млека и земичке, и то с почетка по пола литре млека у подне и у вече, најпосле трошила је на дан по 3 литре млека, а и више. Каве није никако пила. Шетала се и у подне и у вече, а уз тај начин лечења није морала напустити своје занимање као шваља. Лек овај сасвим је прост и не може никако шкодити.

Трговина.

НОВИ САД, 1. авг. 1900. год. Пшеница прве каквоће фор. 7·10—— н. Пшеница средња фор. 6·80—90 н. Пшеница лакша роба фор. 6·50—60 н Наполица ф. 6·——— н. Јечам нови ф. 5·20—30 н. Зоб фор. 4·60—80 н. Кукуруз у зрну нови фор. —·— стари фор. 5·80—6·— —— нови у клипови фор. ———

Маст 52 фор. Сланина сува 52 фор. дебела паљена 52 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	33—34 нов.	живе
„ средњи . .	31—32 нов.	мере
„ лаки . . .	28—30 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	25—28 нов. по клгр.	
Јагњци	6—16 фор. по пару.	
Овци .	——— фор. по пару.	

Стање воде под Новим Садом.

28. јуна било је	2·81 мет.
29. јуна било је	2·80 мет.

*

Званичне забелешке будимпештанске берзе.

1. августа (14. августа) 1900.

Пијаца је данас умерена била. Продато је на 28.000 метерценти. Цена је пала са 5 филира.

Пшеница банатека, нова, каквоћа по хектолитру од 76· до 78· цене од 50 килограма од 7 кр. 50 пот. до 7 кр. 80 п. пјотиска нова, каквоћа по хектолитру од 76 до 80 цена од 50 килограма од 7 кр. 45 пот. до 8 кр. — п.; пештанска, нова, каквоћа по хект. од 76 до 80, цена од 50 килограма од 7 кр. 20 пот. до 7 кр. 85 п.; бачка, нова какв. по хкл. од 76 до —, цена од 50 кр. од — кр. — п. до — кр. — п.

Раж, нова цена од 50 кгр. од 6 кр. 65 п. до 6 кр 95 пот.

Јечам, за пићу од 50 кгр. од 5 кр. 50 п. до 6 кр. 10 п

Зоб, цена од 50 кгр. од 5 кр. 35 п. до 5 кр. 45 п.

Кукуруз стари, цена од 50 кгр. од 6 кр. 25 п. до 6 кр. 45 п.

Репица, цена од 50 кгр. од 13 кр. 50 пот. до 13 кр 75 пот.

Проја, од — кр. — п. до — кр. — п.

Маст, 50 кгр. 56 кр. — п. до 56 кр. 50 п.

Сланина, 49 кгр. 46 кр. 50 п. до 47 к. — п.; сушена — кр. — пот. до — кр. — п.

Шљиве, босанске 50 кгр. од — кр. — п. до — кр. — п.; славонски пекмез 50 кгр. — кр. — п. до — кр. — п. српски пекмез 18 кр. — п. до 18 кр. 50 п.

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи.

Дукати	11 кр. 47 п
Наполеондори (20 франака)	19 кр. 32 п
Угарска златна рента (од 100 круна) . .	114 кр. 95 п
Угарска крунска рента	90 кр. 85 п
Аустријска златна рента	116 кр. 15 п
Немачке државне марке (од 100 мар.) .	118 кр. 40 п
10 фунти стер. (мењачки курс у Лондону)	242 кр. 60 п.

РЕД ПЛОВИДБЕ

првог ц. кр. повлашћеног дунавског пароброд-ског друштва, важи од 1. маја (н. р.) 1900.
Будимпешта — Земун — Београд.

Дани	Средње европско време		Станице		Средње европско време	Дани
Уторником, четвртком и суботом	10·00	полази	Будимпешта	стиже	2·45	Петком, недељом и уторником
	—		Тетињ	↑	1·45	
	11·25		Ерчин		12·40	
	12·10		Адоња		11·40	
	—		Српски Алмаш		11·10	
	—		Салк		10·30	
	11·25		Апоштаг		9·50	
	2·00		Фелдварац		9·10	
	2·40		Харта		8·20	
	—		Ордаш		7·45	
	3·25		Пакш		7·20	
	3·50		Калоча (Усод.)		6·50	
	4·35		Толна Домбора		5 45	
	6·00		Баја		3·55	
	6·50	↓	Сечуј		2·45	
Средом, петком и недељом	7·20	стиже	Мухач	полази	2 00	Четвртком, суботом и понедељником
	8·30	полази		стиже	11 35	
	9·35		Бездан	↑	10·25	
	11·10		Апатин		8·25	
	12·30		Драв. Ушћ. (Осек)		7·10	
	1·00		Гомбош		6 20	
	2·35		Вуковар		4·25	
	4·10		Н.-Паланка		2·10	
	4·25		Илок		1·55	
	5·35		Черевић		12·30	
	6·15	↓	Каменица		11·40	
	6·30	стиже	Нови Сад	полази	11·20	
	6·40	полази		стиже	11·15	
	7·15	↓	Карловци	↑	10·35	
	8·55	стиже	Тител	полази	8·30	
	9·15	полази		стиже	8·20	
	11·15	стиже	Земун	полази	5·30	
	11 30	полази		стиже	8·50	средом петк. недељ.
	11 50	стиже	Београд	полази	8·90	

Означено време станица на десној страни треба читати одо на више.

Масним бројевима обележено време значи ноћно доба.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

На темељу решења управног одбора српско-црквеног певачког друштва у Вел. Бечкереку бр. 110/VIII. ex 1900. овим се расписује стечај на место друштвеног хоровође. Годишња плата је 1200 круна.

Изабрани хоровођа дужан је друштвене чланове и школску децу црквеном и световном певању обучавати и ликом управљати.

Првенство имају Срби прав. вере.

Рефлектанти имају своје инструисане молбе **до 1. септембра по нов. кал.** подписаном поднети.

Велики Бечкерек, (Угарска, торонталска жупанија), 28. јула 1900.

Данило Панић,
председник.

394 1—2

Стечај.

Српској Штедионици (деоничарском друштву) у Окучанима (Славонија) потребан је

КЊИГОВОЂА

уз годишњу плату од 2000 круна са станом и 1% тантијеме.

Понуде примаће управа до 30. августа о. г. п. н. календару.

Окучани, 12. августа 1900.

УПРАВА
СРПСКЕ ШТЕДИОНИЦЕ.

394 1—3

ТРАЖИ МЕСТО.

Србин православне вере, тражи себи место за **ишпана,** који је и сада под службом. Говори коректно мађарски, пише и чита. Добар рачунција. Ступити може 1 октобра по рим. кал. Даља упутства у администрацији „Заставе“ уз прикључење поштанске марке од 10 новч. 398 1—3

ШПЕЦЕРАЈСКА И МЕШОВИТА ТРГОВИНА

ВЕЛИМИРА РАДАКА

У МИТРОВИЦИ

потребује једног шегрта, који може одма у радњу ступити. 397 1—3

ПОМОЋНИК

бранже кратке, галантеријске и помодне робе, који мора бити изврстан продавац и добар аранжер излога, потпуно вичан српском, немачком и мађарском језику, може одма ступити код

Вилмош Шварца,
Нови Сад.

389 3—3

ЧЛАНОВИМА
ДРУШТВА ЗА УЗАЈАМНО ПОДПОМАГАЊЕ
ПРИ УДАЈИ И ЖЕНИДБИ
у краљевини Србији.

Разрез за месец јули је (25) **двадесет и пет динара,** и има да се положи најдаље до конца месеца августа т. г. што се јавља члановима ради знања и управљања.

Како према члану 26 новог правилника друштвеног, месечни разрез ни у ком случају неможе бити већи од 25 динара а може мањи, то се овом приликом ставља члановима до знања и то, да се у будуће никад више неће продужавати рок исплати разреза, чега се има сваки члан тачно придржавати, како неби због одоцњеног полагања новца изгубијо право на чланство друштвено.

При шиљању новца упутницом треба послати и 5 пара динарски за повратак књижице, а на упутници на значити број књижице за коју се новац шаље.

Београду 31. јула 1900. год.

Управа,

393 2—3

БИЛИЈАР.

Полован али у добром стању билијар са 6 штапова и свима потребама је одмах на продају и то за јефтину цену. Ближа извешћа даје администрација овога листа 391 2—10

Виноград на продају са родом.

Продајем у Каменици лежећи виноград, велики 2700□°, земљиште изврсно, I. класе, а засађен лозом подлогом Rupestris-a. Грожђе је од најбољих врста, које данас постоје.

Ко је вољан купити, умољава се, да се обрати на

Игнаца Пинтера,
Нови Сад, Батори улица бр. 7.

3 3 386

Хемијски завод краљ. угар. универзитета:

KRISTÁLY.

Планински извор

СВ ЛУКИНОГ КУПАТИЛА
У БУДИМПЕШТИ

јесте ванредно чиста, двоструко-угљено кисела

МИНЕРАЛНА ВОДА.

Добија се у шпецерајским трговинама, гостионицама и ресторацијама на жељ. станицама.

У НОВОМ САДУ:

11—25 324 код г. г.

Стојановића и Радовановића,
шпецерајској и деликатесној трговини

Бр. 293.
1900.

Објава.

Управни одбор за заједничко руковање ритским земљама у тителском и жабаљском срезу јавља, да ће на јавној лицитацији од дана лицитације па до 1. септембра, односно до 15. октобра, за каћки рит пак до 1. новембра, а за пашу до 31. децембра 1901. год. по новом календару, за готов новац под закуп издати ове ритске земље:

1160 јутара ораће земље у чурушком риту I. заливу.

340 јутара ораће земље у надаљском риту I. заливу.

620 јутара ораће земље у госпођиначком риту I. заливу.

914 јутара ораће земље у жабаљском риту I. заливу.

159 јутара ораће земље у жабаљском риту II. заливу.

714 јутара ораће земље у ђурђевачком риту III. заливу.

212 јутара ораће земље у мошоринском риту III. заливу.

57 јутара ораће земља у сентиванском риту III. заливу.

430 јутара ораће земље у тителском риту IV. заливу.

195 јутара ораће земље у лочком риту IV. заливу.

197 јутара ораће земље у гардиновачком риту IV. заливу.

103 јутра ораће земље у виловачком риту IV. заливу.

682 јутра ораће земље у каћком риту VI. заливу.

433 јутра ораће земље у гор.-ковиљском риту VI. заливу.

24 јутра ораће земље у доњо-ковиљском риту VI. заливу.

Лицитација почеће на лицу места свагда у 8 сати пре подне, и то тако, да ће у I. заливу у чурушком риту, у II. заливу у жабаљском риту. у III. заливу у ђурђевачком риту, у IV. заливу у тителском рату и VI. заливу у каћком риту лицитација отпочети и непрекидно трајати, док се земља у дотичном заливу не прода.

У I. заливу почиње лицитација 14. (27.) августа у чурушком, 16. (29.) августа у жабаљском.

У II. заливу почиње лицитација после жабаљског рита у I. заливу.

У III. заливу почиње лицитација 17. (30.) августа.

У IV. заливу почиње лицитација 28. августа (10. септембра).

У VI. заливу почиње лицитација 22. августа (4. септембра).

П. н. закупници позивају се у одређено време на лице места. Месне власти умољавају се, да ову објаву у месту за времена обнародују.

Тител, 11. августа 1900.

НИКОВИЋ,
председник.

2—3 390

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.